

גליון 517
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

משבו וקחו לכם צאן

היה הקדוש ברוך הוא מבקש זכות לגאול את ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך ואמור להם לישראל, כל זמן שהם עובדים לאלהי מצרים לא ייגאלו, לך ואמור להם שיניחו מעשיהם הרעים ויכפרו בעבורה זרה, ככתוב משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה ריבון העולמים האיך אני יכול לעשות האין אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, הייתכן שנובח את תועבת מצרים לעיניהם והם לא יסקלוננו? אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך אין ישראל יוצאים מכאן, עד שישחטו אלהי מצרים שאודיע להם שאין אלהיהם כלום. וכן עשו, באותו הלילה הכה הקדוש ברוך הוא בכוריהם של מצרים ובו בלילה שחטו ישראל פסחיהם ואכלו, והיו המצרים רואים בכוריהם הרוגים ואלהיהם שחוטים ולא היו יכולים לעשות כלום.

(שמו"ר טז ב' - ג')

פרשת השבוע

אכילת מצה פשוטה בשמחה

מסופר על חסיד אחד שנכנס בערב חג המצות אל רבו הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זיע"א, כשהוא עצוב ומדוכה על כי חיטי השמורה שלו נחמצו, ואין להשיג חיטים אחרות בשום אופן, כך שיהיה עליו לאכול בפסח מצה פשוטה. אמר לו הרבי: מצה שמורה דוקא הרי מצוה דרבנן, ואילו לשמוח ביום טוב מחוייבים מן התורה, מוטב איפה לאכול מצה פשוטה בשמחה, מאשר לאכול מצה שמורה בעצבות.

רצוננו לעשות רצונך

הרה"ק רבי אשר מקארלין זיע"א פתח פעם בערב פסח ואמר: אמרו "הנהדר ממשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה", רבונו של עולם: הרי גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ולא לחטוא כל השנה, שמור נא עלינו מכל משמר חמץ, ראה שלא נתחמץ בפסח.

התלהבות הרה"ק רבי לוי יצחק

מסופר: פעם אחת נסע הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א עם כמה ממקורביו, אל הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א לחג הפסח. ויהי בהיותם בדרך, פנו החסידים אל הרבי ויבקשוהו,

שכל העת שיהיו שוהים במחיצתו של הרבי רבי ברוך, יתאפק הצדיק ולא יצא מגדרו, כי ידעו והכירו את דרכו של רבי לוי יצחק, שהיה יוצא ממש מכליו בשעת עשיית מצוה, וכן היה מפורסם רבי ברוך לקפדן גדול. והיו חוששים שמא רבי לוי יצחק מרוב התלהבות עלול לעשות מהפכה ממש. רבי לוי יצחק קיבל את דעתם, והיה מתאפק ומתגבר על עצמו, וכל משך הסדר אמר את ההגדה בלחש, ועמד לפני רבי ברוך כעבדא קמי מרא. משהגיעו לומר "מצה זו" קפץ רבי לוי יצחק ממקומו בהתרגשות והחל לצעוק בקול גדול ונורא: "מצה זו" כמה פעמים ובידיו הכה על השולחן, עד שהשולחן התהפך וכל הכלים והקערות שהיו עליו התהפכו, ורבי לוי יצחק מתחת לשולחן. החסידים נבהלו מאד ויקפצו ממקומותיהם ויקימו את השולחן במהרה, ואת רבי לוי יצחק הוציאו מתחתיו, ובוריזות ערכו את השולחן מחדש, ואחרי כן נשאו כולם עיניהם אל רבי ברוך לראות מה תהיה תגובתו? הצדיק שתק הפעם ולא הקפיד כלל, רק בת צחוק רחפה על שפתיו הקדושות, והמשיכו לומר את ההגדה בנעימה קדושה.

צמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:47 ת"א: 7:49 ר"ת: 8:23

חג הפסח

זמני כניסת החג

ירושלים: 6:32 ת"א: 6:48

איזה מתנה ביקש הילד לאפיקומן

יהודי ירושלים ששו על קיום רמיזה קלה של הגאון הקדוש מבריסק זיע"א, שמרו כל תנועה קלה שלו ויחד עם זאת ציפו לברכתו, כְּבֵר מוֹל נחשב מי שזכה לברכתו, אחרי שנוכחו עין בעין כי אכן צדיק גזור והקב"ה מקיים. האשה הצדקנית מרת שרה, בתו של הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער זיע"א, לא חדלה מלהפציר בבעלה רבי דוד, כי ילך עם בנם הקטן זלמנקה שזה עתה מלאו לו תשע שנים, אל הגאון רבי יהושע לייב כדי לקבל ממנו ברכה שיזכה ליראת שמים. אך רבי דוד דוחה את בקשתה מכל וכל, "קשה עלי למלא משימה זו" הוא טוען, "להיכנס אל הגאון מבריסק סתם ככה כדי לבקש ברכה עבור הילד, אינו דבר פשוט וקל כל כך כפי שהוא נראה בעיניך" מסביר רבי דוד לזוג' הצדקת, "גם גדולי עולם נרתעים בבואם אל בית הרב, ועוד אברך שכמוני?"

רבי דוד מספר לאשתו, כי זה עתה הגיע לירושלים מכתב של אחד מגדולי הדור הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק זיע"א בעמח"ס "בית הלוי" וגאב"ד בריסק, הכותב כי ידיו מרתתין זה שני שבועות מאז התחיל לכתוב מכתב להגאון רבי יהושע לייב דיסקין בירושלים. ואם גדולי הדור ככה רותתים, אנו האנשים הפשוטים, מה נאמר? אולם כל ההסברים הללו לא הניחו את דעתה של שרה, אדרבה ככל שבעלה הגדיל בעיניה את דמותו ואת ערכו של הרב מבריסק, כן גברה תביעתה ממנו להכניס את הילד אל בית הרב ולזכותו בברכתו. אך רבי דוד באחת: "מורא רבי עלי".

הימים לפני חג הפסח שרה טרודה בהכנותיה לקראת החג, אך מבקשתה אינה פוסקת: "הלוא אתה הוא אחד מעשרת האברכים שהרב מבריסק בחר בהם, כדי לייסד את ישיבתו 'אהל משה', הכי גם לך כה קשה להיכנס אליו פנימה ולבקש ברכה לילדך?" ואילו רבי דוד מחזיק בשלו. מה עשתה צדקנית זו כשראתה שדמעויה ותחנוניה אינם פועלות על לב בעלה. בערב חג הפסח יעצה לזלמנקה שלה, לחטוף בליל הסדר את האפיקומן של אבא, ולא להחזירו עד שיקבל את הבטחת אבא שיוליכנו אל הרב מבריסק לקבל ברכה. זלמנקה אשר פקחות ותמימות שמשו בו כאחת, עשה ככל אשר צוותה עליו אמו, וחטף את האפיקומן בשעה

שאביו היה דבוק ועסוק בדרכו בסיפור יציאת מצרים. כיון שהגיעה שעת אכילת האפיקומן נוכח רבי דוד כי הוא נחטף על ידי בנו כנהוג, אבל לא ידע כי הפעם יצטרך לשלם מחיר כה יקר, וכאן התחיל המשא ומתן בינו ובין זלמנקה: "אקנה לך מתנה ספר 'נפש החיים' מבטיח לו אבא תמורת החזרת האפיקומן. זלמנקה אינו מסכים. "אקנה לך 'פני יהושע'. "לא" משיב הילד. רבי דוד מנסה להבטיח עוד ספר ועוד ספר, אך להפתעתו, זלמנקה אינו מסכים. הילד מבקש מאביו שיבטיח לו כי הוא יכניסו אל הרב מבריסק כדי לקבל ממנו ברכה. שרה היושבת ממולו מרמות לבנה שיחזיק מעמד ולא יסוג מדרישתו. רבי דוד קורא את המצב אל נכון, השעה קרובה לחצות ובאין ברירה, הוא נכנע לדרישת הילד, הוא מתנצל לפני ילדו כי אינו יכול להבטיחו על כך. אבל מבטיח הוא להשתדל ככל יכולתו.

המשא ומתן נסתיים, והאפיקומן הוצא ממחבואו כשפני הילד קורנים מגיל ומשמחה. ביום הראשון של חול המועד הגיע זמן פירעון ההבטחה אשר הבטיח אבא. הילד מזכיר לאביו על כך והאב מכיר בצדקת דברי הילד. כאשר רבי דוד חוזר מבית המדרש, מבשר הוא לאשתו כי החליט לגשת עתה עם הילד אל הרב לקבל את ברכתו.

הבית כולו נתמלא ששון ושמחה, הילד מרקד מהתרגשות, ושרה שפתותיה נעות בתפלה להשי"ת שתהא שעה זו של ברכת הרב, שעת רצון ורחמים, ולא תאונה כל סיבה לעיכוב הברכה חס ושלום. רבי דוד תופס את הילד בידו ושניהם הלכו יחדיו לכיוון בית הרב. עיני הילד מפיקות אושר, סוף סוף מוליכו אביו אל הרב, עוד רגע ועוד רגע, והרב הגדול מבריסק ישים את כפות ידיו הקדושות על ראשו ויברכהו.

רבי דוד וילדו מתקרבים אל בית הרב, הם מגיעים עד דלת חדרו, רבי דוד מציץ פנימה דרך הסדק של הדלת הפתוחה, והנה רואות עיניו את הרב הדומה למלאך ה' לבוש בגדי חג כולו הדר, יושב על כסאו שקוע בהרהורים. בחדר מושלך הס דומיית קודש. לימינו ולשמאלו של הרב יושבים גדולי תלמידיו. הגאונים והצדיקים רבי יוסף חיים זונעפעלד, רבי הירש מיכל שפירא, רבי ישעיה ובנו רבי יעקב אורנשטיין, רבי נפתלי הירץ הלוי ורבי אליעזר דן רלב"ג. כולם יושבים ברמת ללא זיו כלשהו ומסתכלים באימה בדמותו הקורנת של הרב השקוע במחשבות גבוהות אשר מי יבוא בסודן.

משל ונמשל

זכרת כי עבד היית בארץ מצרים (ראה ט"ז – י"ב)

משל למלך אחד אשר יצא לצוד בשדה, ופגש רועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחלילו, האוין המלך לנגינתו הנפלאה של הרועה ונשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא יכול היה לעזוב את המקום, לאחר שסיים הרועה את נגינתו ניגש אליו המלך והתחיל לדבר איתו, ומצא כי הרועה שכלו חד וחרוף מאד, ומלא חכמה ותבונה. התפעל המלך מאד וביקש מהרועה לבוא עימו לארמון ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא עם המלך לארמונו. מאז ישב הרועה תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עימו בכל דבר, עד שהפך להיות לאחד משרי המלך החשובים.

יתר השרים קינאו מאד בשר החדש אשר היה כל כך חביב על המלך, והחליטו לנסות ולהדיחו מתפקידו ע"י כך שיעלילו עליו כי גונב הוא כסף מאוצר המלך. כאשר שמע המלך על כך קרא המלך לשר (הרועה לשעבר) כדי לחקור אותו, השר הכחיש את הדבר והוכיח לכולם שהוא ישר ונאמן עד מאד, בכל זאת שכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק בביתו, אולי שם ימצאו סימנים לגניבה מבית המלך.

הלך המלך כשהשרים מתלווים אליו לבית השר, ומצאו שביתו רהוט בפשטות רבה, עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריח. שאל המלך: מה יש בחדר הזה? אדוני המלך – נפל השר על ברכיו והתחנן – בבקשה ממך, אל תבקש ממני לראות מה יש בחדר, משום שאני בוש מאד ממה שמונח בחדר זה. תחנוני השר רק חיזקו את חשדות המלך, ומשום כך התעקש כי יפתחו את החדר, כאשר פתחו את החדר מצאו שהוא ריק ואין בו מאומה, מלבד תרמיל רועים ישן וחליל... תמהו המלך והשרים. אדוני המלך – אמר השר – מיום בואי לארמונך לא התגאיתי כלל במעמדי הרם, וזאת משום שבכל יום אני נכנס לחדר הזה, מחלל בחליל ונוזכר בעברי כרועה צאן פשוט.

והנמשל: הזכירה "כי עבד היית במצרים" תועיל לאדם לא לבוא לידי גאווה, כי בכל פעם שירגיש בעצמו שבא לידי גאווה, מיד יזכור את עברו שהיה עבד במצרים ותסתלק הגאווה מלבו.

(בשם ה"שאגת אריה" זיע"א)

ראה רבי דוד את המחזה ונרתע לאחוריו, לא, אי אפשר לו לפתוח את הדלת ולהיכנס פנימה, לבו מפעם והוא נעצר בדרכו ירא לנפשו, ושוב נוטל הוא את הילד המאוכזב בידו, וכבר אומר לצאת מבית הרב ולחזור הביתה כלעומת שבא.

אך כאן לא יכול היה הילד להתגבר, והוא פורץ בבכי סוער. הרבנית מבריסק ששמעה את בכי הילד, נבהלה ויצאה החוצה, משראתה את זלמנ'קה אשר הכירה אותו כבנו של רבי דוד, הציעה לו שקדים ויין מתוק, אך הילד אינו נרגע מבכיו. "מה אתה רוצה זלמנ'קה ואתן לך" אומרת הרבנית, זלמניקה אינו משיב, קולו נחנק מתוך בכיה. "היכן אביך?" שואלת אותו הרבנית, הילד מצביע לעבר החדר, לבסוף שואלת הרבנית את רבי דוד, מדוע בוכה הילד? ורבי דוד משיב "הוא רוצה ברכה מהרב". "נו נו" משיבה הרבנית, "אם דמעות כה רבות כבר שפך הילד על כך, בודאי מגיעה לו ברכה, אני בעצמי אוליך אותו אל הרב". כרגע קט הכניסה הרבנית את זלמנ'קה אל הרב שזה עתה ננער ממחשבותיו, ובקשה לברך את ילדו של רבי דוד, הרב נשא כפיו על ראשו הקטן של הילד ובירך אותו: "יהי רצון דו זאלסט זיין א ערליכער איד" "יהי רצון שתהא יהודי אמיתי". בהתרגשות רבה יחד עם כל הרבנים הנוכחים, ענה הילד "אמן" אחר ברכת הרב. אף רבי דוד שבינתיים התקרב סמוך לילדו, הספיק לענות "אמן אחר ברכת הרב הקצרה, לפני שזרם דמעות חמות שטף את פניו.

שרה הצדקנית עומדת זו שעה ארוכה בקוצר רוח ליד אשנב ביתה, ועיניה צופיות לחזרתם של בעלה ושל זלמניקה שלה המצויד בברכת הרב. וכיון שראתה את זלמנ'קה רץ בשמחה, יצאה וחבקה אותו בזרועותיה תוך כדי מתן תודה והלל להשי"ת אשר עשה את רצונה. "א ערליכער איד" זאת הברכה אשר ברך הגאון מבריסק את רבי זלמן רבי דוד'ס, וברכתו נתקיימה. מאז ועד יומו האחרון של רבי זלמן, קדושה פרישות וטהרה נראו בו וכל מעשיו בלתי לה' לבדו.

(עפ"י "ירושלים של מעלה")

צ'ין אדם לחברו

לימוד זכות בליל הסדר

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א בעל ה"בני יששכר" היה נוהג בכל ליל פסח, לפני שהיה עורך את הסדר בביתו, ללכת ולראות כיצד עורכים את הסדר המוני העם. מכל בתי ישראל בקעו הקולות של הקוראים בהגדה של פסח, ליד אחד הבתים התעכב הרבי ושמע קול יהודי קורא בהגדה: "כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם ואחד רשע וכו', ובכל פעם שהגיע למילת "אחד" צעק בקול רם "אחד" כמו בקריאת שמע, אחר כך סיפר ה"בני יששכר" בהתפעלות, שהיהודי הפשוט עשה מארבעה הבנים, גם מהבן הרשע, תפילה קדושה כמו קריאת שמע.

להימנע מחלישות הדעת של הזולת מסופר על הרה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנובהרדוק זיע"א. שפעם בתקופת הברידות שלו, הגיע בערב פסח אחר חצות, בכדי לאפות את המצות שמורה בדקדוקי הדת ופרטיה וכו' ובבואו הרגיש שמעשה זה עלול לגרום חלישות הדעת וקיפוח הכבוד של המרא דאתרא שירננו אחריו לומר: הביטו היאך הפרוש הזה מודקדק ומהדר בקיום המצוות, מה שלא ראינו מרבינו הרב שלנו. ובאמצע האפיה הפסיק בכדי שלא לבייש את רב העיר, וכמובן שגם מלאכתו אז נעשתה בזהירות באופן אחר שהמצות נאפו כדבעי.

מעות חיטים

בימי זקנתו של הרה"ק רבי חיים מצאנו זיע"א, כשעלה שנה אחת

לשאת את דרשת שבת-הגדול, פנה אל קהל עדתו ואמר: "דרכם של הרבנים לפתוח דרשה זו בקושיה על הרמב"ם, ולאחר מכן לתרצה על-ידי פלפול חריף. בנעורי, כשכוחי היה במותני, הייתי גם אני עושה כן, אך עתה זקנתי ואין בידי לדרוש כך." אומר איפוא רק זאת: הרמב"ם פוסק שבליל הסדר מצווה לאכול מצות ולשתות ארבע כוסות, ושפילו עני שבישראל המחזור על הפתחים חייב לקיים מצוות אלה. ועל כך יש לי קושיה גדולה - איך יוכלו העניים, שאין בידם פרוטה, לקיים מצוות אלה? קושיה גדולה היא, ואין בידי תירוץ. אך לא אוזו מכאן עד שתתמצו אתם. הבינו הנוכחים את הרמו ותרמו ביד נדיבה ל'מעות-חיטים' עבור העניים.

להרנין לב אלמנה

מסופר: באחד הימים קרוב לחג הפסח, הגיעה אישה אלמנה לביתו של הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, בשאלה מה לעשות עם חסה הנגועה בתולעים? אמר לה רש"ז שתביא אליו את החסה, כאשר חזרה עם החסה, נטל רבי שלמה זלמן את עלי החסה, נעמד ליד המנורה, ובדק אותם אחד לאחד, כך עמד במשך שעתיים תמימות פוסק הדור, שכל רגע ביממה היה מחושב אצלו עד מאד, ובדק עלי חסה כדי שלא למנה יהיה חסה כשרה לאכילה בליל הסדר.

תולוא דצדקיא

שבת קודש ט"ו ניסן
יצחק אבינו
הרה"ק רבי מאיר מקריסטינופאלי
ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)

יום ראשון ט"ז ניסן
לוי בן יעקב משבטי קה

יום שני י"ז ניסן
הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי
משטענוביל (תרמ"ה)

יום שלישי י"ח ניסן
רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד')
הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב
ב"ר שלמה (תרל"א)

יום רביעי י"ט ניסן
הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן
(דרישה סמ"ע - שע"ד)
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)
רבי יעקב יוסף ב"ר ישראל חיים מספינקא

יום חמישי כ' ניסן
רב האי גאון ב"ר שריא גאון (ד"א תשצ"ח)
הרה"ק רבי יעקב ווייסבלום ממאגלינצא ב"ר
אלימלך מליזענסק
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה
יחזקאל (תר"ה))

יום שישי כ"א ניסן
הרה"ק רבי דוד לייקעס ב"ר ישראל (תלמיד
הבעש"ט - תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אוד" רסדרים יוסף הרש"ם על המערים.

תענית בכורים

א) הבכורים מתענים בערב פסח, זכר לנס שניצולו ממכת בכורות. (שו"ע, או"ח, סימן ת"ע, סעיף א'. ובשו"ע הרב שם, סעיף א')
ב) חיוב התענית בין על בכור מאב בלבד, ובין על בכור מאם בלבד, מפני שמכת בכורות היתה בכלם. (שו"ע שם, ובשו"ע הרב שם)
ג) גם בכורי כהנים ולויים צריכים להתענות. (נוהג כצאן יוסף, עמוד רט"ו. שו"ת מהרי"ל, סימן י"ד. סידור יעב"ץ, שו"ע הרב, סימן ת"ע, סעיף א'. ערוך השלחן, שם, סעיף ג'. בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת צו, סעיף כ"ה)

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

חג כשר ושמח
לב"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
וכל הנילוים אליו
לאיוושו"ט בשלימות הבריאות